Зміст

Передмова 13

Вступ 16

Частина 1
Українське речення

Розділ 1. Сама досконалість. Просте речення 31

Розділ 2. 4Д, але не кіно. Просте ускладнене речення 59

Розділ 3. (Не)фінансові схеми. Складне речення 81

Частина 2
Розділові знаки в українській мові

Розділ 4. Пасивно-агресивне сьогодення. Крапка 135

Розділ 5. На загадковому стилі. Крапки 140

Розділ 6. Як ти? Знак питання 146

Розділ 7. Не кричи на мене! Знак оклику 152

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Розділ 8. Забагато буває. Кома 157

Розділ 9. Кліпни, якщо тебе тримають у заручниках. Крапка з комою 175

Розділ 10. Ви мене не знаєте, але ви мене взнаєте. Двокрапка 188

Розділ 11. Риски різні, а довжина — теж різна. Тире 199

Розділ 12. Засадничі будівничі смайликотворення. Дужки 220

Розділ 13. У нас ла́пки! Лапки́ 228

Післямова 242

Подяки 244

Література 247

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Передмова

Вітаю, любі друзі!

Яке щастя знову зустрітися на сторінках книжки про нашу кохану українську мовоньку! Якщо ви тримаєте-таки це видання в руках, можемо впевнено стверджувати, що проєкт успішний, а ми — лінгвістичні зубри, які нічого не бояться й відважно йдуть уперед у мовному пізнанні.

Це завершальна книжка з мовознавчої серії, присвячена найдосконалішій мовній одиниці, за допомогою якої ми виражаємо свої думки і — берімо якнайширше — мислимо про всесвіт і про себе в ньому. Ми вже говорили про чарівні звуки української мови, розглядали картину світу українців крізь призму слова, а тепер час присвятити пильну увагу тому, без чого неможливе пізнання

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

й формулювання сенсів, які ми хочемо донести до інших людей.

Певно, уважні читачі вже здогадалися, про що йдеться (тим паче ми вказуємо про це в назві книжки).

Речення — та ідеальна мовна одиниця, за допомогою якої ми формулюємо власні думки, виражаємо їх усно й письмово та застосовуємо як інструмент впливу на співрозмовника чи співрозмовницю, спосіб донесення до нього чи неї свого світобачення (а він або вона робить так само, навіть не сумнівайтеся). Ось що є запорукою нашого, людського, порозуміння і встановлення взаємин, висловлення почуттів, розкриття інформації та поширення цієї інформації в просторі й часі. Врешті, не буду голослівною, навіть якщо запевню, що грамотно складені речення — і їх слушне поєднання в тексті — є надзвичайно потужним рушієм розвитку: дитини, дорослої людини, громади й суспільства загалом. Формулювання думки в реченні й вербалізація цієї думки — той самий секрет успішного домінування людини на планеті.

Ми розглянемо основні принципи формування (і формулювання) українського речення, упевнимося, що інформація про його частини нам таки потрібна, а ще, звісно, простежимо історію та правила вживання його розділових знаків, бо, хоч сучасні месенджери намагаються вдавати,

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

що нічого про ці знаки не чули, в нашому письмовому мовленні вони мають неабияке значення. Це не абстрактні поняття й дивні значки, а важливі елементи в правильній організації нашого мислення й світогляду.

«Cogito ergo sum», — стверджував французький філософ Рене Декарт, що в перекладі на найкрасивішу означає «Я мислю, отже, існую». Авжеж, усі ми так чи інакше чули цей вислів і вкладали в нього власний сенс. Можливо, навіть геть не той, що його мав на увазі сам Декарт[1]. Але в тому й штука: власний, але ж сенс! У цій книжці його згадано недаремно, адже саме речення і є найголовнішим виразником сенсів, думок і умовиводів. Ми мислимо українською, виражаємо свою думку — усно чи письмово — українською, а отже, існуємо українською. Були, є і будемо. Українською.

То як, готові? Чудово! Погнали у світ українського речення, там класно. Сподіваюся, після цієї синтаксичної екскурсії ви ще міцніше й назавжди полюбите нашу фантастичну мову.

---

1 І маємо право, бо живемо у вільній країні!

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Всмуток

Одного чотирирічного хлопчика одна авторка попросила намалювати речення, і він зробив це так:

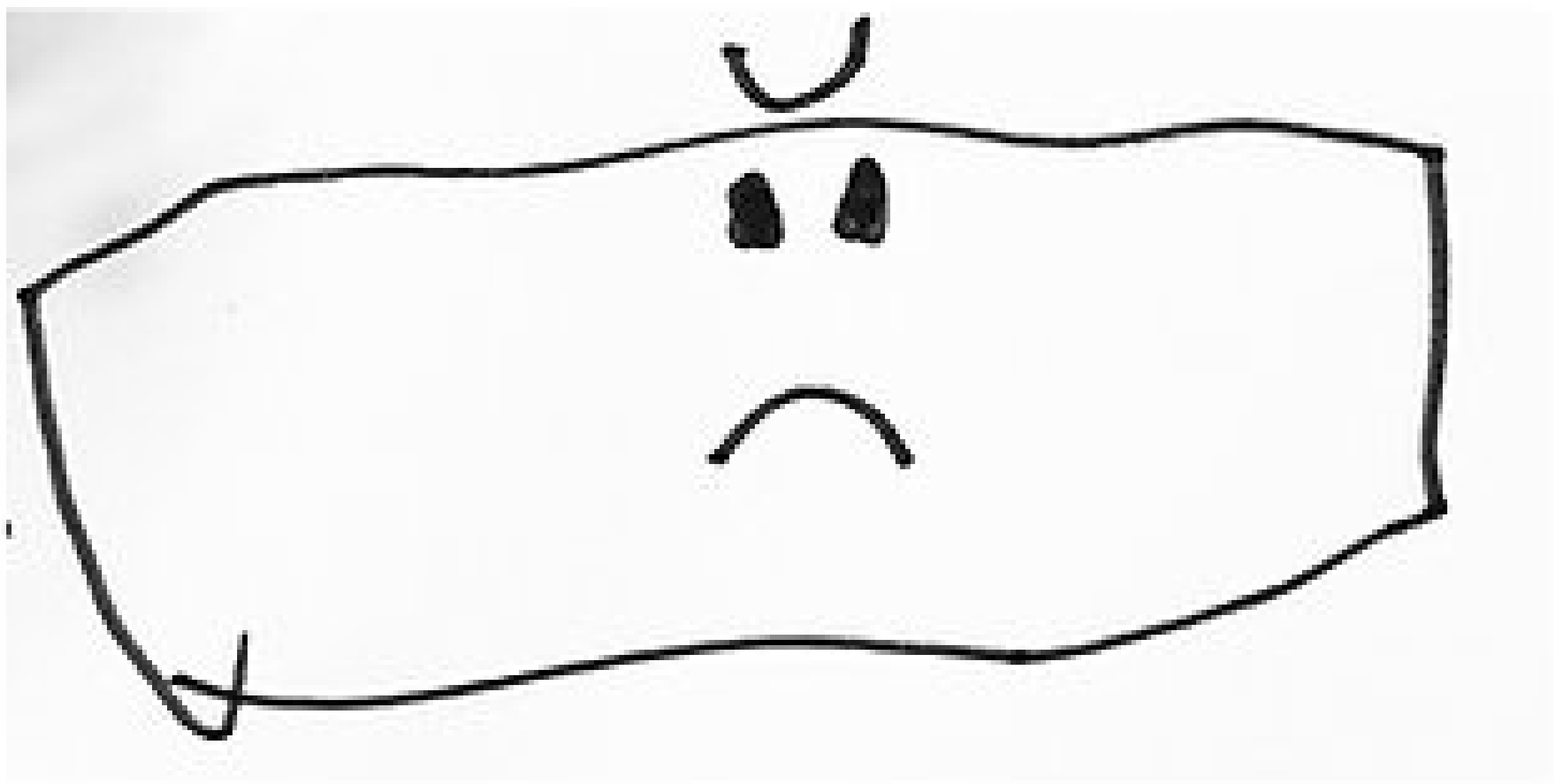

Митець уточнив, що це речення вредне, бо поліція робить віу-віу, а він (ги-ги-ги, дивись, робот!) малюватиме завтра машинку, мамо, чи привезеш ти мені з роботи монстра.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Загалом і сам малюнок, і ЛСД, яке ви щойно прочитали, мені сподобалися. Але є нюанс. І саме цей нюанс я планую коротенько уточнити на подальших 240 сторінках цієї книжки. Звісно, з вашою допомогою, хочете ви цього чи ні.

Спершу про те, що в намальованому й сказаному слушне: речення — це оформлена за допомогою слів мовна одиниця, в якій ми висловлюємо певну думку й виражаємо емоцію (на картині речення вредне, нагадую). Далі про те, чого в картині й дитячому висловленні не виявилося: завершеного змісту.

І одразу до гарних новин (бо не хотілося б, аби ви тут же відклали цю філософську працю до кращих часів): чотирирічний хлопчик тільки вчиться писати довершені картини й висловлювати завершений зміст, а ми з вами це вже давним-давно вміємо й несвідомо щоразу реалізуємо у творенні досконалих речень. Це зараз було пафосно, а тепер нормально: **речення** — основна мовна одиниця, за допомогою якої ми спілкуємося, висловлюємо власні думки, передаємо інформацію та виражаємо емоції. Кожен і кожна з нас робить це за граматичними законами нашої мови, і ці закони закладені в наше мислення від природи.

Ані словосполучення, ані слово, ані звук до такого не здатні. Якщо ви хочете зараз гукнути, мовляв, алло, Ольго Петрівно, слово може виражати закінчену думку й емоції, то не стримуй-

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>